

Právní úprava eura a diskuse o jejích možných změnách

Mgr. Ing. Petr Wawrosz, Ph.D.

Institut evropské integrace, NEWTON College, a. s.

Vědeckopopularizační seminář

Krize eurozóny: současný stav a perspektivy

Brno, 22. listopadu 2013

Projekt byl v období 1. 9. 2009 – 31. 8. 2012 spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky, od 1. 9. 2012 je v rámci udržitelnosti plně financován ze zdrojů NEWTON College, a. s.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Primární právo EU - historie

- 1957 Smlouva o EHS (SEHS)
- 1985 Jednotný Evropský akt – novelizuje Smlouvu o EHS
- 1992 Maastrichtská smlouva
 - novelizuje Smlouvu o EHS a přejmenovává ji na Smlouvu o ES (SES), další části Maastrichtské smlouvy konstituují Evropskou unii (SEU)
- 1999 Amsterodamská smlouva a 2003 Smlouva z Nice
 - novelizují Maastrichtskou smlouvu a SES
- 2009 Lisabonská smlouva – zavádí současné pojmenování smluv, které dále novelizuje:
 - Maastrichtská smlouva po všech novelách: Smlouva o EU (SEU)
 - SES po všech novelách: Smlouva o fungování EU (SFEU)
 - Obě smlouvy jsou tzv. primárními dokumenty EU

Právní úprava eura v primárních smlouvách

- Článek 3 SEU: Unie vytváří hospodářskou a měnovou unii, jejíž měnou je euro.
- Článek 3 SFEU: Unie má výlučnou pravomoc v oblasti měnové politiky pro členské státy, jejichž měnou je euro.
- Článek 133 SFEU: Aniž jsou dotčeny pravomoci Evropské centrální banky, přijmou Evropský parlament a Rada řádným legislativním postupem opatření nezbytná pro používání eura jako jednotné měny. Tato opatření se přijmou po konzultaci s Evropskou centrální bankou.

Právní úprava eura v primárních smlouvách - ECB

- Definuje se postavení, pravomoci struktura ECB a systému centrálních bank.
- Evropská centrální banka má právní subjektivitu. Pouze ona může povolovat vydávání eura. Je nezávislá při výkonu svých pravomocí a správě svých financí. Orgány, instituce a jiné subjekty Unie, jakož i vlády členských států respektují tuto nezávislost.
- Evropská centrální banka má výlučné právo povolovat vydávání eurobankovek v Unii.

Právní úprava eura v primárních smlouvách - ECB

- Při výkonu pravomocí a plnění úkolů a povinností svěřených jim Smlouvami a statutem ESCB a ECB nesmějí Evropská centrální banka, žádná národní centrální banka ani žádný člen jejich rozhodovacích orgánů vyžadovat ani přijímat pokyny od orgánů, institucí nebo jiných subjektů Unie, od žádné vlády členského státu ani od jakéhokoli jiného subjektu.

Změny v primárních dokumentech řešící problematiku eura po 1.12.2009

- Doplněn třetí odstavec čl. 136 SFEU:
Členské státy, jejichž měnou je euro, mohou zavést mechanismus stability, který bude aktivován v případech, kdy to bude nezbytné k zajištění stability eurozóny jako celku.
Poskytnutí jakékoli požadované finanční pomoci v rámci tohoto mechanismu bude podléhat přísné podmíněnosti.

Problém při přijímání změn v primárním právu

- Se změnami musí souhlasit všechny členské státy EU.
- Tj. i země nemající euro.
- Země s eurem se stávají rukojmími zemí bez eura.

Členské země EU nemající euro

- Mají povinnost zavést euro (neplatí pro Velkou Británii a Dánsko).
- Musí splňovat podmínky pro zavedení eura (tzv. Maastrichtská kritéria).

Podmínky pro zavedení eura

- Dosažení vysokého stupně cenové stability patrného z míry inflace, která se blíží míře inflace nejvýše tří členských států, jež dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků.
- Dlouhodobě udržitelný stav veřejných financí patrný ze stavu veřejných rozpočtů nevykazujících nadměrný schodek.
- Dodržování normálního fluktuačního rozpětí stanoveného mechanismem směnných kurzů Evropského měnového systému po dobu alespoň dvou let, aniž by došlo k devalvaci vůči euru.
- Stálost konvergence dosažené členským státem, na který se vztahuje výjimka, a jeho účasti v mechanismu směnných kurzů, která se odráží v úrovních dlouhodobých úrokových sazeb.

Podmínky pro zavedení eura

- Kritérium cenové stability znamená, že členský stát vykazuje dlouhodobě udržitelnou cenovou stabilitu a průměrnou míru inflace měřenou v průběhu jednoho roku před provedeným šetřením, jež nepřekračuje o více než 1,5 procentního bodu míru inflace nejvýše tří členských států, které v oblasti cenové stability dosáhly nejlepších výsledků. Inflace se měří pomocí indexu spotřebitelských cen na srovnatelném základě s přihlédnutím k rozdílnému vymezení pojmů v jednotlivých členských státech.

Podmínky pro zavedení eura

- Kritérium stavu veřejných financí znamená, že v době šetření se na členský stát nevztahuje rozhodnutí Rady podle čl. 126 odst. 6 uvedené smlouvy o existenci nadměrného schodku. V praxi vzhledem k ustanovení dalšího Protokolu o nadměrném schodku (protokol číslo 12) platí, že schodek veřejných financí nesmí přesáhnout 3 % hrubého domácího produktu v tržních cenách a veřejný dluh nesmí přesáhnout 60 % hrubého domácího produktu v tržních cenách.

Současné názory na právní úpravu

- Hlubší integrace
- Menší integrace (např. větší daňová konkurence)
- Vystoupení některých zemí s eurozóny
- Rozpad eurozóny

Děkuji za pozornost